

'Kinderen hebben weinig gêne'

Alle kinderen spelen wel eens toneel. Op de toneelcursus van Krista Minkhorst (28) maken ze van dat spel echt theater. Kinderen storten zich meestal zonder enige gêne in een typetje. 'Ze staan er niet van tevoren bij stil dat ze onzeker zouden kunnen zijn.'

Blikveld

Op de toneelcursus van Krista Minkhorst in De Lindenberg, Centrum voor de kunsten in Nijmegen, leren kinderen hoe je van toneelspelen, wat bijna elk kind doet als het zich inbeeldt een indiaan of prinses te zijn, echt theater kunt maken. De kinderen mogen zelf verzinnen wie of wat ze zijn als ze spelen. Minkhorst voegt daar in de cursus verschillende theatrale middelen aan toe zoals licht, decor, muziek en tekst. Na bijna acht maanden oefenen, in groepen voor 8- en 9-jarigen en voor 10-, 11- en 12-jarigen, kunnen de kinderen een stuk opvoeren voor publiek.

Hoe is het om een toneelcursus aan kinderen te geven?

'Kinderen zijn een fantastische doelgroep. Ze zijn onbeveng, eerlijk en direct. Ze hebben weinig gêne en kunnen zich makkelijk overgeven aan spelen in een bepaalde rol. Ik wil ze het verschil laten ervaren tussen toneelspelen thuis op zolder met de oude kleren van je vader of moeder en echt theater maken, als je helemaal opgaat in je rol.'

'Als kinderen thuis toneelspelen, geven ze steeds een toelichting op wat ze spelen. Ze vertellen wat ze zijn en waar ze zijn, en dat wisselt steeds. Dan zijn ze op Mars, dan op een onbewoond eiland — voor een kijker is dat niet te volgen. Wat ik ze leer is één scene te maken met een duidelijk begin, middenstuk en einde. Ik leer ze ook de vijf w's: wie speel je, wat speel je, waar speel je, wanneer speelt de scene zich af en waarom. En ik leer ze zich te concentreren op hun rol, want vooral de jongere kinderen van 7, 8 jaar stappen soms zomaar uit het spel.'

Dus je leert de kinderen veel discipline?

'Om een voorstelling te maken, moet je heel gedisciplineerd zijn. Aan de andere kant is theater maken juist erg ongedisciplineerd, want ze kunnen de gekste dingen verzinnen. In de cursus leer ik de kinderen na te denken over de vraag wanneer een scene voor iemand anders leuk is

om te zien. Ze zijn elkaars publiek en vertellen bij een scene wat ze leuke en minder leuke stukken vonden. Dan bedenken we hoe we de zwakke stukken toch leuk kunnen maken, en dan wordt het theater.'

'Maar ik leer ze niet alleen regels. Ik maak ze ook bewust van welke hulpmiddelen ze allemaal hebben om mee te spelen: hun stem, hun manier van bewegen. Bijvoorbeeld dat je stroef, snel, soepel of houderig kunt bewegen. Ik laat ze in *slow motion* bewegen en vraag daarna: "Wat voor soort sfeer is dit?". Dan komen ze zelf met "Hé, zo ziet het er heel spannend uit" en "Met muziek wordt het nog spannender".'

Wat spelen kinderen graag?

'Spannende situaties. Overvallen op een bank of een moord. Er is dan wel wat overleg nodig over wie het slachtoffer speelt, want de gangsterrol is het populairst. In het algemeen vinden kinderen conflicten uitspelen het leukst. Bijvoorbeeld personages die in de problemen komen, zoals een bekakt dametje dat in een hondendrol stapt. Of ruzies en problemen tussen rollen: een bekakt dametje dat in contact komt met een zwerver.'

Waarom volgen deze kinderen een theatercursus?

'Ze vinden het leuk om iemand anders te zijn. Vooral de kinderen van 10 tot 12 jaar vinden het leuk om typetjes te spelen, om lekker te overdrijven. Het is een uitlaatklep voor ze. De meisjes spelen graag tuttige dametjes, gaan ook zo

'Als een kind een leeuw speelt, is het groot en sterk'

Krista Minkhorst (1974)

- 1991 havo Rijksscholengemeenschap Lochem
- 1995 creatieve therapie drama, Hogeschool Nijmegen
- 1999 docent drama Hogeschool voor de Kunsten, Arnhem
- 1999 theaterdocent op roc Almelo en bij verschillende culturele centra Culemborg, Geldermalsen, Gouda en Nijmegen
- 2001 optredens in jeugdtheatervoorstelling *Uk en Bur* met theatergroep Bliktheater

praten en zich aanstellen. Ik verbeter dan met hen het typetje en laat ze ook via opdrachten nieuwe typetjes ontwikkelen. "Loop eens met grote stappen, loop mank of ga met je armen zwaaien en bedenk wat voor type daar bij hoort."

'Kinderen van 6, 7 jaar, die ik ook les heb gegeven, willen vaak dieren spelen. Dieren zijn fascinerend voor kinderen door de basale gevoelens die erbij horen. Als een kind een leeuw speelt, is het groot en sterk en kan het brullen. Een mens spelen die groot en sterk is, is veel ingewikkelder voor ze. Dieren zijn symbool voor elementaire eigenschappen zoals klein zijn, of juist groot, of slim zijn en ondeugend.'

'Kinderen nemen ook veel over van rages. Dan willen ze opeens allemaal Harry Potter zijn of Hermelien. Ik vind dat geen probleem, zelf vind ik de boeken over Harry Potter ook heel leuk.'

Je bent ook opgeleid tot creatief dramatherapeut. Wat heb je aan spel en verbeelding in een therapie?

'Verbeelding en fantasie zijn essentiële onderdelen van het menszijn. In je fantasie kun je wegdromen, je kunt alles zijn wat je wilt zijn, krachtig en machtig als je wil. Of je kunt iemand een klap voor z'n kop geven in je fantasie zonder dat het consequenties heeft. Je kunt in een therapie iemand fantastische succeservaringen laten beleven door een situatie te spelen zoals diegene het in het echt graag zou willen hebben. Het fijne gevoel daarover neem je mee

in de werkelijkheid doordat de therapeut dat gevoel met jou benoemt buiten het spel. De therapeut laat je zien dat je in het spel vaardigheden of gevoelens hebt die je ook in de werkelijkheid moet leren toepassen. Voorwaarde is wel dat iemand zich kan overgeven aan een verhaal.'

'In de lessen heb ik wel eens kinderen die zich niet kunnen overgeven aan het spel. Dan ga ik vanaf de kant coachen, bijvoorbeeld als twee kinderen spelen dat ze een conflict hebben. Het kind dat zich moeilijk overgeeft heeft dan de neiging het conflict uit de weg te gaan. Dan zeg ik: "Kijk elkaar recht aan", "Blijf stil staan". Of ik benoem voor het kind wat er gebeurt: "Het is heel erg dat hij dat tegen jou zegt". Ik help een kind om zich in te leven in het spel. Na verloop van tijd gaat het meestal beter, want de kinderen op de cursus willen graag goed leren spelen.'

Welke visie op kinderen heb je door dit werk gekregen?

'Kinderen zijn meer volledig mens dan volwassenen. Volwassenen hebben allerlei mentale handicaps. We denken over alles na: kan dit wel, zal er niet iets onverwachts gebeuren. Kinderen hebben daar geen last van, of ze staan er niet van tevoren bij stil dat ze onzeker kunnen zijn. Kinderen hebben nog een enorme nieuwsgierigheid. Dat is hun drijfveer voor de manier waarop ze kijken naar de wereld, openstaan voor alle prikkels en alles willen aangaan of uitproberen. Niet alleen toneel maar ook sport en andere dingen. De houding van kinderen is: "Gewoon doen, gaan, actie!". Ik maak er gebruik van dat kinderen geen drempels hebben. Ook bij kinderen die niets lijken te willen kun je die oernieuwsgierigheid nog stimuleren want die zit van binnen bij alle kinderen. Eigenlijk bij ieder mens, maar bij volwassenen is de nieuwsgierigheid al meer bevredigd.'

MARIEKE KRONEMAN